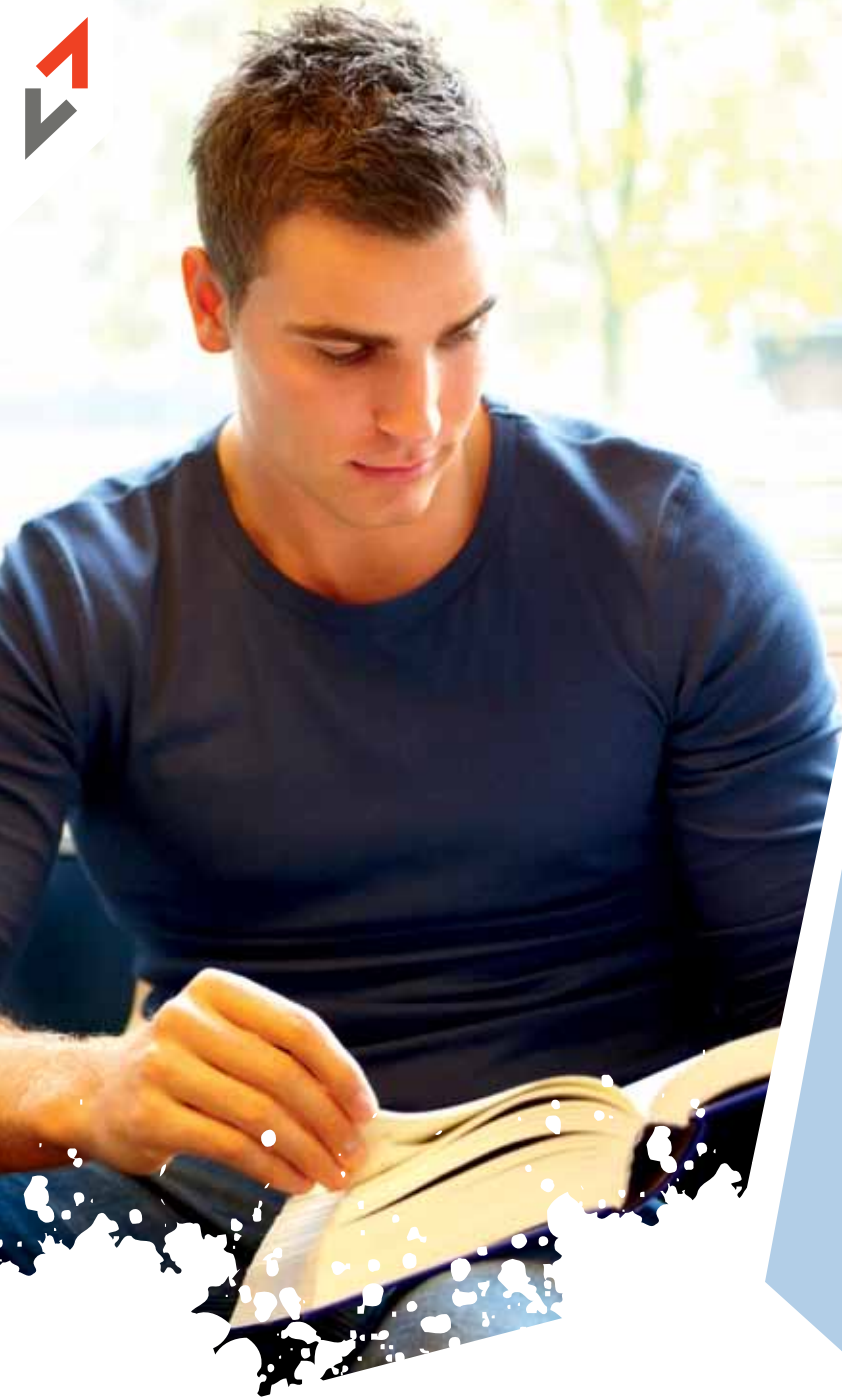

 INNOVE

Lõpetan kooli ära!

KARJÄÄRITEENUSTE
ARENDESKESKUS

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Lõpetan kooli ära!

Võimalused pooleli jäänud õpingute jätkamiseks

Teine trükk

Tallinn 2011

Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus Innove

Koostanud:

Kersti Valter, Lääne-Harju Teabe- ja Nõustamiskeskus
Triin Peterson, Lääne-Harju Teabe- ja Nõustamiskeskus
Monika Lehtmets, Pärnu Õppenõustamiskeskus
Kulla Naaber, Tallinna Karjäärikeskus
Liina Valt, Viljandimaa Noortekeskus
Maarja Voitka, Viljandimaa Noortekeskus
Hannes Sildnik, Eurodesk Eesti

Kommenteerinud:

Kersti Kõiv, Haridus- ja Teadusministeerium
Merike Mändla, Haridus- ja Teadusministeerium
Rita Siilivask, Haridus- ja Teadusministeerium
Terje Haidak, Haridus- ja Teadusministeerium
Lana Randaru, Eesti Töötukassa

Toimetanud:

Anne-Liise Verpson, SA Innove karjääriteenuste arenduskeskus
Teete Traumann, SA Innove karjääriteenuste arenduskeskus

Trükis on välja antud SA Innove karjääriteenuste arenduskeskuse poolt ESF programmis „Karjääriteenuste süsteemi arendamine” koostöös piirkondlike teavitamis- ja nõustamiskeskustega.

Trükise elektrooniline versioon asub portaalis Rajaleidja:
www.rajaleidja.ee/koolpooleli

Trükiseid saab küsida ka kohalikest teavitamis- ja nõustamiskeskustest.
Kommentaariid ja küsimused on teretulnud aadressile ktk@innove.ee

ISBN 978-9949-9111-7-2

Kujundanud/küljendanud: Hele Hanson-Penu (AS Ecoprint)

roheline trükis

Trükitud keskkonnateadlikus trükiettevõttes Ecoprint

Sissejuhatus	5
1. Põhikool pooleli, aga ma ei ole veel 17	6
2. Põhikool pooleli, olen juba 17	7
3. Pooleli jäänud gümnaasium või kutseõppeasutus	8
4. Kõrgkool jäi pooleli	10
5. Õpingute rahastamine	13
6. Töö	15

Sissejuhatus

Trükis on mõeldud sinule, kes sa kaalud õpingute katkestamist või oled seda juba teinud.

Kui õppetöö katkestamine näib hetkel vältimatu või vajalik, siis võid võtta väikese järelemõtlemisaja – haridustee jätkamiseks on ka hilisemas elus mitmeid võimalusi. Paljud uuringud, arvud ja kindlasti ka oma tuttavatelt kuulnud näited kinnitavad, et vähese haridusega on raskem tööturul hakkama saada ja rahuldavat palka teenida.

Ole huvitatud õppimisest täna ja tulevikus. Kui edasiõppimisplaane takistab teadmatus – mida õppida, mis mulle sobib, siis pea nõu ja otsi lahendusi! Küsi abi oma lähedastelt, portaalist Rajaleidja, noortekeskustes töötavatel karjääriinfo spetsialistidelt või karjääriinõustajatelt, töötukassa maakondliku osakonna karjääriinõustajalt, kooli karjäärikoordinaatorilt.

Sellest trükisest saad lugeda sellest, millised on sinu võimalused õpingute jätkamiseks, tööturule astumiseks või näiteks vabatahtlikuna töötamiseks.

1. Põhikool pooleli, aga ma ei ole veel 17

Alla 17-aastasena oled sa koolikohustuslikus eas – see tähendab, et sa pead õppima ja omandama põhiharidust. Sul on selleks mitmeid võimalusi.

Mõjuval põhjusel võib lapsevanem taotleda, et kool koostaks sulle individuaalse õppekava.

See loob tingimused sulle sobivaks õppimiseks ja arenemiseks. Nii on võimalik üks klass läbida kas kahe aastaga või poole aastaga. Individuaalne õppekava ei ole mõeldud ainult teistest mahajäänud õpilasele, vaid ka eriliselt andekale; õppe tempo võidakse sel juhul kas aeglustada või kiirendada.

Sul on võimalus oma kooliteed **jätkata ka pooleli jäänud klassis**. Seda saad teha uuesti kas oma endises või mõnes teises koolis.

Lapsevanema soovil võib sind üle viia **koduõppele**. Sel juhul õpid vanema organiseerimisel ja vastutusel väljaspool kooli. Kaks korda aastas tuleb koolil lasta kontrollida õpitulemuste saavutatust.

Kui sul on tervislikel põhjustel raskusi koolis käimisega, võid arsti tõendiga pöörduda nõustamiskomisjoni poole. Komisjoni soovitusel võib kool määrata sind **tervislikel põhjustel koduõppele**. Kui sa oled pikemat aega haiglaravil, toimub õppetöö üldjuhul haiglas.

Kui sa ei ole ühegi kooli nimekirjas või lihtsalt ei käi tundides, oled sa **koolikohustuse mittetäitja**. Sel juhul võib alaealiste komisjon suunata sind kasvatusraskustega laste klassi, pikapäevarühma või kooliinternaati.

Kui tunned, et oled oma õpingumurega üksi jäänud, küsi nõu oma vanematelt, klassijuhatajalt või koolis töötavalt tugispetsialistilt (psühholoog, sotsiaal-nõustaja või karjäärikoordinaator). Samuti on igas maakonnas noorte teavitamis- ja nõustamiskeskused, kus saad karjäärispetsialistilt nõu õpivalikute tegemiseks.

2. Põhikool pooleli, olen juba 17

Põhihariduse puudumine kitsendab oluliselt sobiva ja meeldiva töö leidmise võimalusi. Põhiharidust saavad koolikohustusliku ea (s.o 17 eluaastat) ületanud noored omandada **õhtuse või kaugõppe vormiga üldhariduskoolides** (nn täiskasvanute gümnaasiumites). Nende koolide nimekirja leiad Haridus- ja Teadusministeeriumi kodulehelt.

Kokkuleppel kooli juhtkonnaga võidakse noori õppima võtta ka **tavakoolide päevasesse õppesse** (tavaliselt individuaalse õppekava põhiselt). Seda ka juhul, kui pooleli on jäänud näiteks 5. või 6. klass.

Kui sind huvitavad rohkem praktiline töö ja erialased oskused, siis saad osaleda õppes, mida viib läbi kutseõppeasutus. **Kutseõpe põhikoolis** kestab vähemalt 15 õppenädalat ja eraldi õppekava alusel õppides saavad põhiharidust omandavad õppijad esmased kutse-, eri- ja ametialased teadmised ja oskused.

Õppida saad ka kutseõppeasutustes, kus teatud erialal õpingute alustamisele ei seata haridustasemega seotud piiranguid.

Põhihariduse nõudeta kutseõppesse võib sõltumata haridustasemest õppima asuda isik, kes on vähemalt 17-aastane. Selline õpe kestab kuni kaks ja pool aastat. Lõpetamiseks tuleb õppekava täita täies mahus ning sooritada kutse- või erialane lõpueksam. Viimase asemel võib kooli lõpetada ka kutseksamiga.

Töö leidmiseks võid pöörduda töötukassa maakondlikku osakonda. Sealt saad olulist infot näiteks vabadest töökohtadest, tööturul toimuvast, võimalustest omandada kursustel uusi oskusi. Sobiva töö otsimise ajal on sul võimalus saada töötü abiraha.

Lisaks võid külastada veebilehte Rajaleidja või minna oma linna või maakonna **teavitamis- ja nõustamiskeskuse** karjäärispetsialisti juurde, et arutada koos erinevaid õppimis- või töötamisvõimalusi.

3. Pooleli jäänud gümnaasium või kutseõppeasutus

Kui kooli tase käib sul üle jõu või ei vasta sinu ootustele õppekvaliteedi või muus osas, võid õpinguid **jätkata mõnes teises gümnaasiumis**. Kui sa ei saa mingil põhjusel õppida tavagümnaasiumis (nt sul on juba pere või käid tööl), kuid sul on kindel soov keskharidust saada, võiksid õppimist jätkata nn **täiskasvanute gümnaasiumis** (alates 17. eluaastast). Lõpuklassides peab koolis käima vaid paaril päeval nädalas. Täiskasvanute gümnaasiumisse saad minna ka juhul, kui pooleli on jäänud kutsekool.

Edasiõppimise võimalus on ka **kutseõppeasutuses** e kutsekoolis. Kui kutsekooli eriala valik ei ole õnnestunud, saad kooli või eriala vahetada. Kutsekoolides on võimalik õppida ka erialadel, mille käigus omandad vaid kutseoskused ning ei pea läbima gümnaasiumiõpet.

Kui tahad ametit õppida kiiresti ja praktiliselt, sobib sulle kooli- ja töökohapõhine õppevorm ehk õpipoisikoolitus.

Õpipoisiõppe puhul teed ettevõttes juhendaja käe all tööd umbes 2/3 õppeajast ja ülejäänud ajal käid kutsekoolis vajalikku teooriat õppimas. Enamusel erialadest tehakse õpingute lõppedes kutseksam. Kui eksam õnnestus, saad kutsetunnistuse – see omakorda suurendab väljavaateid tööturul. Kui õpipoisikoolitus pakub sulle huvi, siis võta täpsema info saamiseks ühendust huvipakkuvat eriala õpetava kutsekooliga.

Kui oled vahepeal töötanud, võiksid kindlasti taotleda kutsekooli poolt **eelneva töökogemuse arvestamist**. Siinkohal uuri **VÕTA** e varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise võimalusi – VÕTA-t saab kasutada nii kooli sisseastumisel, poolelijäänud õpingute jätkamiseks kui õppekava vahetamiseks.

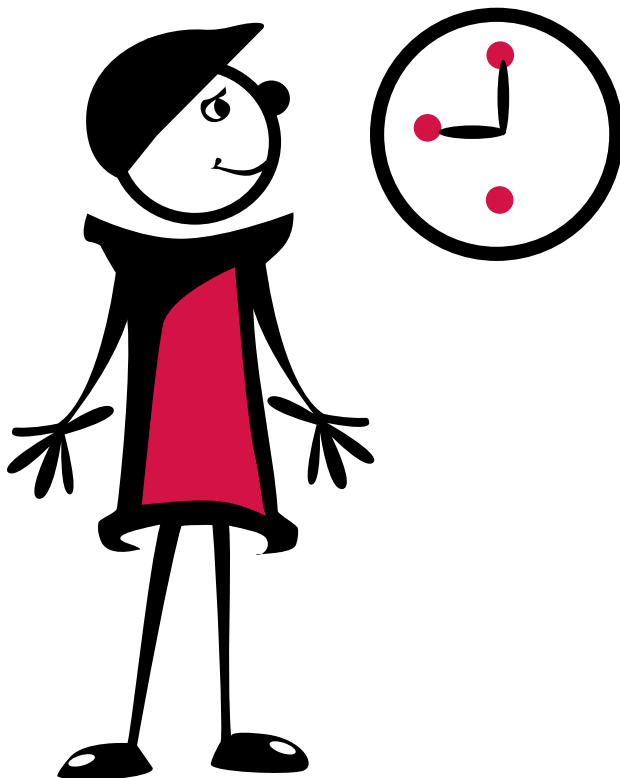
Põhihariduse baasil tegutsevast kutseõppeasutusest saad mõjuval põhjusel lahkuda enne õppekava täitmist. Sel juhul on sul vabade õppekohtade olemasolul õigus asuda omandama keskharidust gümnaasiumis. Kui sa ei ole kutsekoolis lõpetanud ühtegi kursust, pead esitama gümnaasiumi direktorile avalduse ja põhikooli

lõputunnistuse – seejärel võetakse sind vastu gümnaasiumi 10. klassi. Kui soovid aga õpinguid jätkata gümnaasiumi 11. või 12. klassis, tuleb lisaks avaldusele ja põhikooli lõputunnistusele esitada ka kutsekooli poolt väljastatud hinneteleht õppeainete, nende mahtude ja õpitulemustega. Dokumentide põhjal otsustab gümnaasiumi õppenõukogu, mitmendasse klassi sind vastu võetakse.

Kui sa otsustad õpinguid mitte jätkata ja **tahad alustada tööelu**, siis loe täpsemalt tööteemalist peatükki (lk 15). Sealt saad rohkem teada ka välismaal ja vabatahtlikuna töötamisest.

Eesti kodanikest noormeestele on alates 18. eluaastast kaitseväeteenistus kohustuslik ja see kestab 8–11 kuud.

Ajateenistusse kutsutakse kuni 27-aastane kutsealune, kelle tervislik seisund sobib kaitseväeteenistuseks ning kellel on vähemalt põhiharidus. Ka tütarlapsed võivad astuda kaitseväkke. Kaitseväeteenistusse saab sooviavalduse alusel astuda ka 17-aastaselt.

4. Kõrgkool jäi pooleli

Kõrgkoolis saab õppida nii tasuta kui tasulistel õppekohtadel. Tavaliselt eeldatakse, et õpingud valitud erialal saavad lõpetatud selleks ette nähtud aja jooksul, nn **nominaalajal**. **Õppe nominaalkestust arvestatakse õppeaja kestuse järgi**, mitte ainepunktide alusel. Kui miskipärast jäävad õpingud kõrgkoolis pooleli, on nende jätkamiseks hiljemgi mitmeid võimalusi.

Kui õppisid enne õpingute katkemist **riigieelarvevälisel** (nn tasulisel) **õppekohal**, on sul võimalik endale sobival hetkel kandideerida uuesti kas samale või mõnele teisele erialale. **Riigieelarvelisel** (nn tasuta) **õppekohal** õppides pead aga teadma, et olles läbinud üle poole õppekavatäitmiseks ette nähtud ajast, hakkavad sulle kehtima teatud piirangud. Näiteks ei ole sul sellisel juhul võimalik enne kolmekordse nominaalaja möödumist uuesti samal haridustasemel tasuta õppekohale õppima asuda. Nimetatud tähtaeg (üldjuhul on see õppekava kolmekordne nominaalkestus) hakkab kulgema õpingute alustamise hetkest. Selline piirang ei kehti siis, kui oled õppinud tasuta õppekohal alla poole nominaalajast või soovid nt bakalaureuseõppest minna rakendusliku suuna kõrgharidustaseme õppesse või vastupidi.

Parimat infot õpingute jätkamise võimalustest leiad kindlasti kõrgkoolide kodulehtedelt; plaanide selgitamiseks pöördu konkreetse teaduskonna või ülikooli karjäärinõustaja poole.

Astudes kõrgkooli, on sul võimalik õppevormi valida. **Päevase õppe** puhul toimub õppetöö peamiselt tööpäeviti. **Õhtune, kaug- või e-õpe** sobib paremini täiskohaga töötavale inimesele, sest õpitakse õhtusel ajal, nädalavahetusel või distantsõppe vormis. Mitmete ülikoolide juures tegutsevad n.ö **avatud ülikoolid**, mis pakuvad töötavale inimesele sobivaid võimalusi õppekava läbimiseks. Infot selle kohta, millises õppevormis on õppekava võimalik läbida, saad juba konkreetsest kõrgkoolist. Samuti võid teha valiku täis- või osakoormusega õppe vahel. Osakoormusega õppes saad valida õppekava läbimiseks pikema perioodi, kui seda täiskoormuses olles nominaalkestus ja akadeemilise puhkuse võtmise võimalused ette näevad.

VÕTA ehk varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamine võimaldab õppekava täitmisel arvestada varem sooritatud õpinguid, täienduskoolituses või iseseisvalt õpitut ning töökogemustest saadud teadmisi ja oskusi.

Kõige olulisem on varem omandatu sisuline sobivus õppekava eesmärkide ning väljunditega. Sisulise sobivuse üle otsustamisel pead oskama oma **kogemustest õpitut kirjeldada ja analüüsida**. VÕTA-t on võimalik rakendada ka sisseastumistingimuste täitmisel ning kogu õppekava ulatuses, v.a lõpueksamite ja lõputööde kaitsmisel. Arutamaks formaalhariduse, töökogemuse või täiendusõppe arvestamist oma õppekava täitmisel pöördu kõrgkoolis VÕTA nõustaja poole.

Õpingute jätkamine välismaal nõuab tõsist ettevalmistust ja on kindlasti väljakutse, kuid saadud kogemus on seda väärt.

Kõige kindlam ja lihtsam on välismaale õppima minna olemasolevate **vahetusprogrammide** kaudu. Omal käel minnes pead suurt tähelepanu pöörama **koolitussüsteemidele** ning **lõpudokumentidele**, eriti sellele, millistele töökohtadele konkreetse kooli diplom või kraad juurdepääsu annab. Enne välismaale õppima minemist hinda oma kõrgkooli vastava spetsialistiga väliskõrgkoolis läbitavate ainete vastavust oma õppekavale.

Välismaal läbitud **õppe hilisema tunnustamise kord ja põhimõte** tuleb sul endale selgeks teha enne välismaiste õpingute algust. Enamikes Euroopa riikides on asutatud keskused, mis tegelevad haridusele juurdepääsu võimaldavate ja hariduskvalifikatsioonide (diplom, tunnistus, akadeemiline kraad, tiitel, nimetus, kutsekvalifikatsioon) hindamise ja võrdlemisega. Meil tegeleb välisriigi haridust tõendavate dokumentide (diplomid, tunnistused, akadeemilised õiendid jm) hindamise ning dokumentidega tõendatud kvalifikatsioonide (akadeemilised kraadid, tiitlid, diplomid) vastavuse määramisega Eesti süsteemi **ENIC/NARIC Keskus**.

Erasmus on tudengite vahetusprogramm, milles osalemiseks pead olema oma kõrgkooli üliõpilaste nimekirjas. Õppida või praktikat läbida saad nendes kõrgkoolides ja ettevõtetes, uurimis- või praktikakeskustes, millega on sõlmitud sinu valitud erialal Erasmus leping. Täpsema info saamiseks pöördu oma kõrgkooli ERASMUS koordinaatori poole.

Kõrghariduse arenduskeskus sihtasutuses Archimedes koordineerib riiklike algatusi, mille raames toetatakse üliõpilasvahetust. Näiteks koordineerib keskus **Kristjan Jaagu programmi**, mille eesmärk on toetada Eesti kõrgkoolide magistri- ja doktoriõppe üliõpilaste õpinguid välisülikoolides ning magistri- ja doktoriõppe üliõpilaste ning õppejõudude õppe- ja teadustööga seotud välislähetusi. Kõrgkoolil võib olla sõlmitud ka eraldi leping mõne välismaise ülikooliga.

Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskusest saad infot edasiõppimisvõimaluste ja stipendiumide taotlemise kohta. Euroopasse õppima mineku kohta leiad mitmekülgset infot ka **portaali Rajaleidja** Euroopa osast.

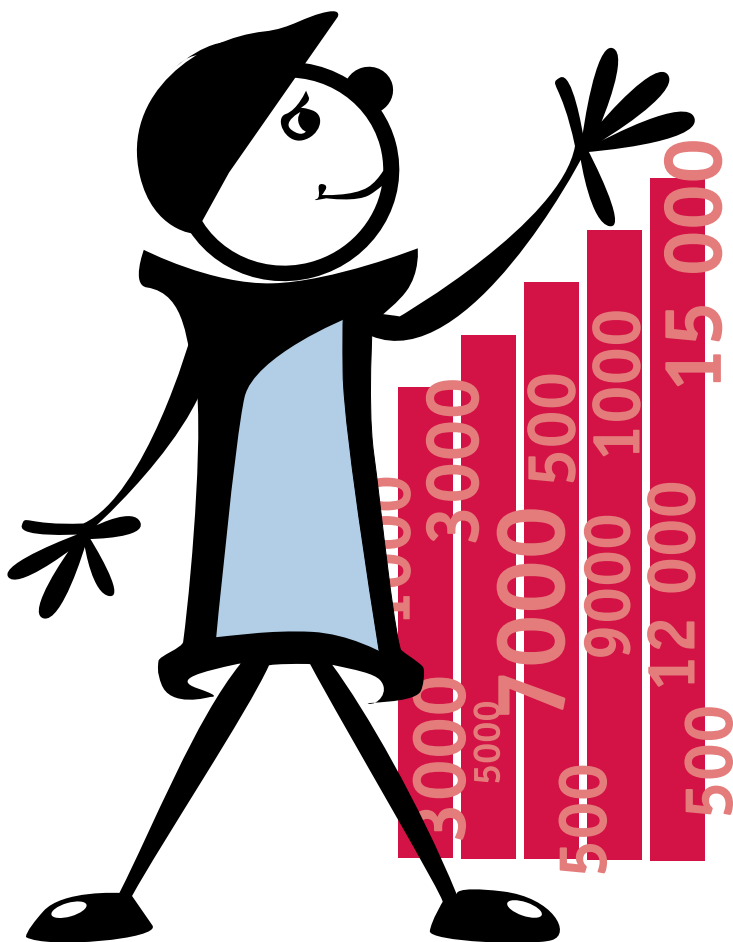
Pooleli jäänud kooliteed võiksid jätkata ka nt **kutseõppeasutuses**. Enne lõpliku otsuse tegemist tutvu põhjalikult eriala sisu, vastuvõtutingimuste ning õpitavate ainetega.

Huvitavat lugemist õppimisvõimalustest leiad portaali Rajaleidja noore osast, ametikirjeldustega saad tutvuda ametikirjelduste andmebaasis. Kutseõppeasutustes õpetatava kohta leiad täpsemat infot kutsekoolide andmebaasist.

5. Õpingute rahastamine

Kutse- või kõrgharidust omandaval (üli)õpilasel on õigus taotleda mitmeid **toetusi**. Toetust saad taotleda, kui

- oled Eesti kodanik või viibid Eestis pikaajalise elaniku või tähtajalise elamisloa alusel;
- omandad keskhariduse baasil kutsekeskharidust õppekaval, kus on riigi finantseeritavaid koolituskohti, või kõrgharidust õppekaval, kus on riikliku koolitustellimuse alusel moodustatud õppekohti;
- omandad keskhariduse baasil kutsekeskharidust või kõrgharidust täiskõr-
musega õppides ega ole ületanud õppekava nominaalkestust.

Põhitoetust saad taotleda viieks kuuks 2 korda aastas – septembris ja veebruaris. Esimese aasta õpilased saavad põhitoetust taotleda 1 kord aastas – veebruaris.

Põhitoetuse taotlemiseks tuleb õppeasutusele esitada määratud vormis avaldus ja nõutud dokumendid. Taotluse esitanud (üli)õpilaste kohta koostatakse paremusjärjestused õppekavade põhisel. Põhitoetus määratakse õppeasutusele eraldatud vahendite piires vastavalt paremusjärjestusele.

Täiendavat toetust saab (üli)õpilane taotleda siis, kui Eesti rahvastikuregistri andmetel on tema elukoht väljaspool seda omavalitsusüksust, kus asub õppeasutus.

Kui õpid täiskoormusega, siis on sul õigus saada õppelaenu.

Laenu saad taotleda kogu õppeaasta jooksul, alates septembri keskpaigast kuni 1. juunini. Õppelaenu võib saada õppekavale vastava nominaalkestuse jooksul. Laenu saad küsida erinevate pankade kaudu (nt Swedbank, SEB pank, Sampo Pank, Nordea pank, Krediidipank).

Infot õpingute rahastamise võimaluste kohta loe portaalist Rajaleidja; täpsemat infot küsi enda koolist.

6. Töö

Seadusliku esindaja nõusolekul võib Eestis tööle asuda juba 7. eluaastast. Sotsiaalministeeriumi kodulehelt leiad sel teemal täiendavat infot (sh nimekirjad lubatud ja keelatud töödest alaealistele).

Töötukassast saad taotleda **töötutoetust** juhul, kui eelneva 12 kuu jooksul oled vähemalt kuus kuud töötanud, õppinud, tegutsenud FIE-na, olnud kaitseväeteenistuses või kasvatanud kuni 8-aastast last. Täpsemat teavet töötukassa pakutavatest toetustest ja teenustest saad töötukassa maakondlikest osakondadest või veebilehelt.

Edukaks tööleasumiseks leiad siit mõned näpunäited.

- Mõtle läbi, kas soovid ajutist tööd või võiks tegu olla ka püsivama tööga.
- Tee **nimekiri oma oskustest**, mis aitaksid sul tööga hästi hakkama saada (nt millistes keeltes oskad suhelda, milliseid arvutiprogramme valdad). Mõtle kõigele, mis sul hästi välja tuleb ja mis sind huvitab – seda kõike saad arvestada nii sobiva tööpakkumise otsimisel kui töövestlusel enda tugevatest külgedest rääkimisel.
- Aruta oma plaane **karjääripetsialistiga**; nii saad häid mõtteid – millele siis ikkagi tööga seonduvalt tähelepanu pöörata.
- **Koosta korralik CV**. See on dokument, mis kirjeldab sinu haridusteed, töökogemust ja oskusi. CV võib olla koostatud eraldi dokumendina või ka otse mõnes interneti tööportaalis (nt CV keskus, CV-online). CV koostamiseks tööportaalides pead seal registreeruma ja täitma ankeedi. Nii võid olla kindel, et CV-s kajastub kogu vajalik info. Tööportaalides on CV koostamine tasuta. Lisaks võid tööportaalides tutvuda ka CV näidistega. On olemas ühtne CV formaat (Europassi CV), mida võid kasutada kogu Euroopas.
- Saada CV vastusena neile **tööpakkumistele**, milles nõutud oskuseid ja võimeid arvad/tead endal olevat. Huupi kandideerimine reeglina tulemust ei anna.
- **Töövestlusele** jõua õigeaks ajaks, riietu viisakalt, töövestluse ajaks lülita mobiiltelefon välja. Pea meeles, mis ametikohale kandideerid ja ära unusta eelnevalt uurida ettevõtte tausta.

Rohkem infot töömaailma ja tööle kandideerimise kohta loe portaali Raja-leidja noore osast.

Töö välismaal

Eesti kodanikuna oled ka **Euroopa Liidu (EL-i) kodanik** ja seega ei ole sinu töövõimalused piiratud ainult Eestiga.

EL-is kehtib töötajate vaba liikumise põhimõte – vastavalt sellele on sul vabalt võimalik tööle asuda kõikides EL-i liikmesriikides, Euroopa Majanduspiirkonda kuuluvatesse riikides (Norra, Island, Liechtenstein) ning Šveitsis.

Ainsatena on uutest EL-i liikmesriikidest pärit töötajatele piirangud säilitanud Saksamaa ja Austria. Väljaspool EL-i töötamiseks võta ühendust vastava riigi saatkonnaga ning uuri täpsemalt Eesti kodanikele töötamiseks esitatavaid nõudeid. Lisainfot välismaal töötamise kohta saad portaalist Rajaleidja, Euroopa Töövahendusvõrgustikust EURES ja Euroopa Noorteportaalist.

Välismaal töötamist kaaludes arvesta kindlasti **riikidevaheliste erinevustega**.

- Enamasti on välisriikides esmane nõue **kohaliku keele oskus**, kuid mõnikord piisab ainult inglise keele oskusest, nt hotellides, toitlustuses, tehases töötamiseks.
- Endiselt nõutakse mõnes Euroopa riigis Eesti kodanikelt **elamis- ja tööluba**. See tuleb taotleda igal juhul, kui kavatsed jääda kauemaks kui **3 kuud**.
- **Tööaeg** on tavapäraselt 40 tundi nädalas, kuid vahel ka vähem.
- **Tulumaksu** maksab sissetulekutelt tavaliselt tööandja. Ka see süsteem on riigiti erinev.

Enne sihtkohta reisimist tutvu tingimata ka kohaliku kultuuri ja tavade eripäraga.

Lisaks tasub mõelda ka sellele, milline on välismaale tööle mineku **majanduslik tähendus**: pead tasuma ise reisikulud sihtkohta ning tagasi, maksuma üüriraha, tasuma toidu eest, jms. Emotsionaalselt on paljudel raske olla kodust ja lähedastest kaugel; harjuda tuleb uue elu- ja tööstiiliga. Lisaks ei suhtu paljud tööandjad teistest maadest tulnud töötajatesse võrdväärset – erinevust võib kohata nii suhtumises kui palganumbrites.

Vabatahtlik töö

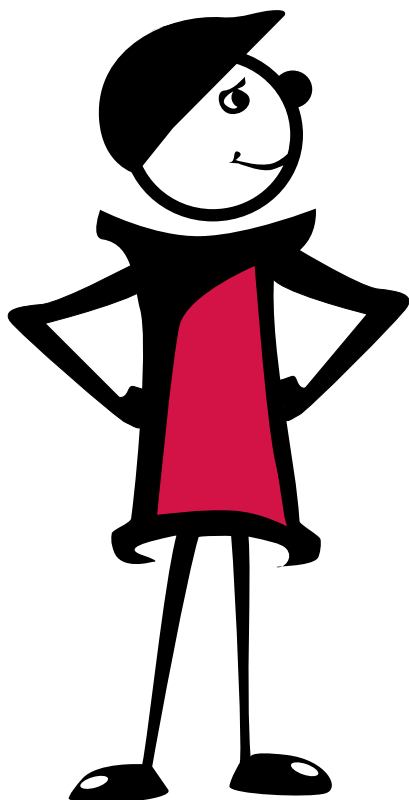
Vabatahtlik on inimene, kes aitab teist inimest, ühiskonda või teeb midagi ära **oma vabast tahtest** ja **tasuta**, väljaspool oma lähemate sõprade ja sugulaste ringi. Vabatahtlik võib olla igäüks, kellel on aega ja soovi midagi head ning kasulikku teha.

Vabatahtlik on aktiivne ja hooliv kodanik, kes tunneb huvi ümbritseva vastu ning on valmis ise käed külge lööma, et elukeskkonda paremaks muuta.

Vabatahtlikke oodatakse nii ühekordsete ürituste ja ettevõtmiste juurde abiks kui ka jooksvalt organisatsioonide erinevates tegevustes kaasa lööma. Vabatahtlikuna saad panustada näiteks noorsootöö, hariduse, kultuuri, keskkonna, tervishoiu,

spordi või sotsiaalvaldkonnas. Vabatahtlik töö on viimastel aastatel Eestis palju populaarsust kogunud. Kindlasti oled kuulnud koristustalgutest **Teeme Ära!** ning sarnastest ettevõtmistest enda kodukohas.

Oluline on vabatahtlik tegevus dokumenteerida – nii saad tööandjale oma vabatahtliku töökogemust kinnitada (näiteks vabatahtliku pass). Tööle kandideerides võib **vabatahtlikuks olemise kogemus** anda sulle mitmeid **eeliseid**.

Vabatahtlikuks välismaale

Vabatahtlik töö on üks töötamise liike, mis muutub maailmas järjest populaarsemaks. Sul on võimalus minna vabatahtlikuks ka väljapoole Eestit.

End vabatahtlikuna rakendades avaneb sul lisaks niigi väärtusliku kogemuse saamisele ka suurepärase võimalus laia maailma avastada.

Näiteks võimaldab Euroopa Komisjoni haridusprogramm **Euroopa Noored** kõikidel 18–30-aastastel noortel sõltumata hariduslikust taustast, keeleoskusest või töökogemusest teostada end **Euroopa Vabatahtlikus Teenistuses** (EVT). EVT kestus on 2–12 kuud ning projekti jooksul kaetakse kõik sellega kaasnevad kulud (sh reisipiletid, majutus, toit, kindlustus, igakuine taskuraha). Lisaks on oluline mainida, et EVT-ga võid vabatahtlikuks minna pea kõikjale maailmas. Täpsemat infot programmi tingimuste kohta saad Euroopa Noored Eesti büroost.

Populaarne välismaal vabatahtlikku tööd toetav programm on ka Euroopa noortele suunatud **maailmahariduslik koolitus- ja praktikaprogramm GLEN**, millega lähetatakse vabatahtlikud lühiajaliseks tööks **Aafrika ja Aasia** riikidesse. Kodumaale naastes osalevad GLEN vabatahtlikud erinevates teavituspriklites ja -kampaaniates, mille eesmärk on suurendada teadlikkust globaalprobleemidest. Lisainfot selle kohta leiad infovärvast terveilm.net; uuri ka Euroopa Noorteportaali.

Enne välismaale vabatahtlikuks minekut tuleb sul põhjalikult läbi mõelda nii see, mida soovid võõrsil tegema hakata, kui ka sealse elu-oluga seonduv. Püüa hankida võimalikult palju infot – siis võid olla kindlam, et valitud töö sulle ka meeldib.

Lisainfot enda valikute tegemiseks leiad siit:

Eesti ENIC/NARIC Keskus: www.archimedes.ee > noorele > õppima asujale ja haridustee jätkajale

Euroopa Noored programm: www.euroopa.noored.ee > sinu võimalused > vabatahtlik teenistus

Euroopa noorteinfo võrgustik EURODESK: www.eurodesk.ee

Euroopa Noorteportaal: europa.eu/youth > euroopa noorteportaal

Euroopa Töövahendusvõrgustik EURES: www.eures.ee

Europassi Keskus: www.europassikeskus.ee

GLEN programm: www.terveilm.net > GLEN

Haridus- ja Teadusministeerium: www.hm.ee > õppijale // www.hm.ee > noorele // www.hm.ee > õppijale > täiskasvanud õppijale > üldkeskhariduse omandamine

Karjääriportaal Rajaleidja: www.rajaleidja.ee > noorele // www.rajaleidja.ee > küsi meilt > maakondlikud teavitamis- ja nõustamiskeskused // www.rajaleidja.ee > euroopasse

Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus: www.eac.ttu.ee

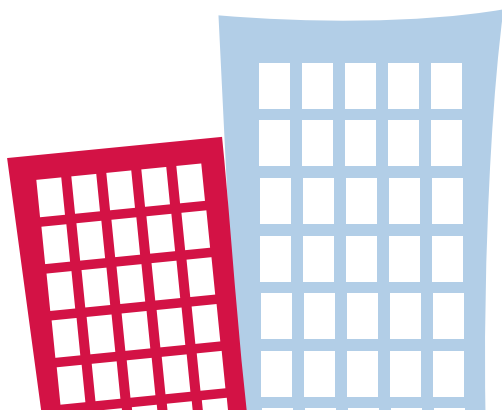
SA Archimedes: www.archimedes.ee > õppijale (toetusi ja stipendiume igas vanuses õppijatele)

Sotsiaalministeerium: www.sm.ee > sinule

Tööportaalid: www.cvkeskus.ee // www.cv.ee

Töötukassa maakondlikud osakonnad: www.tootukassa.ee > töötotsijale

Vabatahtliku Tegevuse Arenduskeskus: www.vabatahtlikud.ee

Põhihariduseta noorele pakuvad kutseõpet need koolid:

Eesti Mereakadeemia Merekool Tallinnas, Tartus www.merekool.ee

Haapsalu Kutsehariduskeskus www.hkhk.edu.ee

Kehtna Majandus- ja Tehnoloogiakool www.kehtna.edu.ee

Põltsamaa Ametikool www.pkpk.ee

Pärnumaa Kutsehariduskeskus www.hariduskeskus.ee

Rakvere Ametikool www.rak.edu.ee

Tallinna Ehituskool www.ehituskool.ee

Tallinna Kopli Ametikool www.tkak.ee

Tallinna Lasnamäe Mehaanikakool www.tlmk.ee (venekeelne õpe)

Tartu Kutsehariduskeskus www.khk.tartu.ee

Valgamaa Kutseõppekeskus www.valgamaa.kok.ee

Vana-Antsla Kutsekeskkool www.vana-antsla.edu.ee

Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool www.vigalattk.ee

Viljandi Ühendatud Kutsekeskkool www.vykk.vil.ee

Mõtled kooli pooleli jätmisele või oled seda juba teinud? See trükis on mõeldud sinule, et saaksid teada, millised on sinu võimalused õpingute jätkamiseks, tööle asumiseks või näiteks vabatahtlikuna töötamiseks.

Tarkust ei ole kunagi hilja koolikotis koju kanda!